

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 375/2017-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudcu Milana Ľalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej v konaní o sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kuzmom, Advokátska kancelária JUDr. Katunský, JUDr. Kuzma a spol., Floriánska 16, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 12/2017 a jeho uznesením zo 16. marca 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 12/2017 a jeho uznesením zo 16. marca 2017 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 12/2017 zo 16. marca 2017 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Milana Kuzmu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 375/2017-19 z 19. júla 2017 rozhodol o prijatí sťažnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) na ďalšie konanie pre namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 12/2017 a jeho uznesením zo 16. marca 2017 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 200/2009 z 10. októbra 2011 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 14/2012 z 21. marca 2012 uznaný vinným za zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a za iné zločiny, za spáchanie ktorých mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní trinástich rokov a šiestich mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Následne

sťažovateľ podal dovolanie, ktoré najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 2 Tdo 53/2012 z 11. septembra 2012 odmietol. V dôsledku nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 podal sťažovateľ návrh na obnovu konania, ktorému okresný súd uznesením sp. zn. 3 Nt 32/2014 z 5. marca 2015 vyhovel a svojím ďalším rozsudkom sp. zn. 3 T 200/2009 z 9. júna 2015 pri nezmenenom výroku o vine rozhodol o uložení trestu odňatia slobody sťažovateľovi vo výmere dvanástich rokov. Krajský súd aj na odvolanie okresného prokurátora rozhodol o zrušení rozsudku okresného súdu sp. zn. 3 T 200/2009 z 9. júna 2015 a svojím rozsudkom sp. zn. 2 To 59/2015 z 19. augusta 2015 o uložení trestu odňatia slobody sťažovateľovi vo výmere dvanástich rokov a šiestich mesiacov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 12/2017 zo 16. marca 2017 rozhodol o odmietnutí sťažovateľom podaného dovolania. Napokon sa sťažovateľ obrátil so sťažnosťou na ústavný súd.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti koncentruje svoju argumentáciu do dvoch rovín.

3.1 V prvej rovine svojej argumentácie sa vyjadruje k postupu najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktorý „... rozhodol o mnou podanom dovolaní skôr než mi bolo vôbec doručené vyjadrenie prokurátorky k dovolaniu. Mám za to, že postupom Najvyššieho súdu SR bolo porušené moje právo na spravodlivý proces.“. V ďalšom sťažovateľ poukázal na to, že „Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len ESLP) ako aj Ústavný súd SR pristupujú ku kontradiktórnosti konania ako aj k princípu rovnosti zbraní pomerne konzervatívne. ESLP navyše vo svojich rozhodnutiach nepovažuje za potrebné skúmať, či účastníkovi konania v dôsledku opomenutia príslušného súdu doručiť mu vyjadrenie protistrany alebo ňou predložené dokumenty vznikla ujma. V tomto konkrétnom prípade mi síce Najvyšší súd SR doručoval vyjadrenie Okresnej prokuratúry Martin, avšak zjavne iba pro forma, nakoľko v čase poštovej prepravy vyjadrenia už Najvyšší súd meritórne rozhodol o mojom dovolaní. Takýto postup Najvyššieho súdu hodnotím rovnakým záverom akoby mi predmetné vyjadrenie vôbec nedoručil.“.

3.2 V druhej rovine svojej argumentácie poukazuje na skutkové okolnosti predmetnej trestnej veci a dôvodí, že „V priebehu celého trestného konania nebolo objektívne zistené, či skutočne došlo ku spáchaniu skutkov kladených mi za vinu. Už od vznesenia obvinení

popieram spáchanie skutkov. Jediný skutok, ku ktorému som sa priznal aj v zápisnici o výsluchu obvineného bolo dotknutie sa poškodenej [REDAKOVANÉ] na intímnych miestach. Akékoľvek násilie na poškodenej [REDAKOVANÉ] ako aj na svojej dcére, poškodenej [REDAKOVANÉ] kategoricky odmietam. Celé trestné konanie je poznačené mnohými nezrovnalosťami ako aj tendenčnosťou výpovedí údajných poškodených. V priebehu konania sa snažím súdu prinútiť aby dôkazy nachádzajúce sa v súdnom spise hodnotili tak ako sú podchytené. Súdy však vyhodnocujú iba dôkazy vypovedajúce v môj neprospech a nie v ich vzájomných súvislostiach.“. Podľa presvedčenia sťažovateľa „Žiaden zo súdov sa nezaoberal mojou aktívnou obranou a vždy len došlo k akémusi zhojeniu predchádzajúceho rozhodnutia.“. Výsledkom uvedeného postupu vo veci konajúcich súdov je stav „... kedy som odsúdený za skutky ktoré sa nestali resp. sa nestali tak ako ich uviedli poškodené sa cítim byť zúfalým“.

4. Sťažovateľ v petite podanej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd „... v predmetnej veci vydal tento nález:

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 a v čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a základné právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom Okresného súdu Martin v konaní pod sp. zn. 3T/200/2009, Krajského súdu v Žiline v konaní pod sp.zn. 2To/59/2015 a Najvyšším súdom SR v konaní pod sp.zn.: 5 Tdo/12/2017 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v konaní pod sp.zn.: 5 Tdo/12/2017 zo dňa 16.03.2017 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000 €, ktoré súd Okresný súd Martin, Krajský súd v Žiline a Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný mu spoločne a nerozdielne vyplatiť...

4. Okresný súd Martin, Krajský súd v Žiline a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinný spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] trovy konania...“.

II.

5. Ústavný súd postupujúc podľa § 31 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní

pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyzval najvyšší súd, aby sa vyjadril k opodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti a jej možnému prijatiu na ďalšie konanie. Predsedníčka najvyššieho súdu listom zo 4. septembra 2017 poslala ústavnému súdu vyjadrenie predsedu senátu 5T k veci, z ktorého vyplýva:

„Sťažovateľ [REDAKOVANÉ] v prijatej ústavnej sťažnosti namietal postup dovolacieho súdu, ktorý rozhodol skôr, ako mu bolo doručené vyjadrenie prokurátorky k dovolaniu. Takýto postup hodnotil s rovnakým záverom, ako keby mu vyjadrenie nebolo vôbec doručené.

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky bolo 2. marca 2017 predložené Okresným súdom Martin dovolanie obvineného [REDAKOVANÉ]. Náhodným výberom bolo dovolanie pridelené senátu 5T. Následne riadiaci predseda senátu v súlade s čl. II ods. 13 Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a s čl. 34 bodom tretím a štvrtým Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vec vedenú pod sp. zn. 5 Tdo 12/2017 pridelil 7. marca 2017 predsedovi senátu JUDr. Hatalovi ako sudcovi spravodajcovi. Po naštudovaní spisu predseda senátu 13. marca 2017 vytýčil termín neverejného zasadnutia na 16. marca 2017 o 12.00 hod. V ten istý deň, t. j. 13. marca 2017 bol do podateľne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky doručený prípis Okresného súdu Martin obsahujúci vyjadrenie prokurátorky k dovolaniu obvineného. Sudcovi spravodajcovi bolo podanie predložené 14. marca 2017. Vzhľadom na krátkosť času a určený termín neverejného zasadnutia dovolací súd zaslal predmetné vyjadrenie prípisom zo 14. marca 2017 obvinenému a jeho obhajcovi. V dôsledku zdržania pri poštovej preprave bol prípis obvinenému a jeho obhajcovi doručený až 20. marca 2017.

Z uvedeného vyplýva, že dovolací súd sa snažil riešiť vzniknutú situáciu promptne a v súlade s ustálenou judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že dovolanie obvineného bolo Okresnej prokuratúre Martin zaslané na vyjadrenie 22. februára 2017. Vyjadrenie prokurátorky bolo okresnému súdu doručené 3. marca 2017, t. j. po predložení spisu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Prípis okresného súdu spolu s vyjadrením bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky doručený až 13. marca 2017. Nakoľko od predloženia spisu prebehlo určité časové obdobie, dovolací súd nemohol predpokladať,

že prokurátorka podá vyjadrenie, ktoré bude doručené až po vytýčení neverejného zasadnutia. Bolo pritom zhodou náhod, že termín neverejného zasadnutia nebol určený na dátum predchádzajúci doručeniu vyjadrenia prokurátorky. V takom prípade by pominul dôvod doručovania vyjadrenia obvinenému a jeho obhajcovi.

V súvislosti s námietskou sťažovateľa je potrebné tiež poukázať na skutočnosť, že Trestný poriadok, judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva neupravuje povinnosť súdov uložiť lehotu na vyjadrenie sa k prípadne podanému vyjadreniu a z toho vyplývajúcu potrebu pozdržania rozhodovania do uplynutia lehoty. Zákonodarca v § 376 Tr. por. ustanovil lehotu iba pre doručovanie dovolania ostatným stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím priamo dotknuté. Určenie lehôt nevyplýva ani z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá ustálila len povinnosť doručenia vyjadrenia s tým, že obsah podania je na posúdení príjemcu.

Pre úplnosť je potrebné dodať, že dovolanie obvineného ako aj vyjadrenie prokurátorky smerovalo k vykonanému dokazovaniu a k ustálenej vine napriek tomu, že obvinený dovolaním napádal rozhodnutia vydané po povolení obnovy konania vo výroku o treste. Predmetnými rozhodnutiami bol obvinenému znížený pôvodne uložený trest odňatia slobody.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno konštatovať, že zo strany dovolacieho súdu nedošlo k porušeniu základných práv obvineného, a preto považujem sťažnosť obvineného za vecne neopodstatnenú a nedôvodnú. Sťažnosť obvineného navrhujem zamietnuť.“

6. K písomnému stanovisku najvyššieho súdu zaujal právny zástupca sťažovateľa JUDr. Milan Kuzma písomné stanovisko svojím podaním z 19. septembra 2017, v ktorom v podstatnom argumentoval:

«Najvyšší súd SR na svoju obranu uviedol skutočnosti, ktoré údajne nesúviseli v jeho pochybení. V deň kedy konajúci senát Najvyššieho súdu SR vytýčil termín neverejného zasadnutia malo byť Najvyššiemu súdu prostredníctvom Okresného súdu Martin doručené vyjadrenie prokurátorky k podanému dovolaniu. Termín neverejného zasadnutia bol určený na deň 16. marca 2017. Vedomosť o tak dôležitej procesnej skutočnosti akou je doručenie vyjadrenia protistrany bolo sudcovi spravodajcovi známe dňa 14. marca 2017, teda

celé 2 dni pred konaním neverejného zasadnutia. V tento deň muselo byť Najvyššiemu súdu SR zrejmé že nebudú splnené všetky podmienky pre ďalšie konanie. Napriek uvedenému sa neverejné zasadnutie dňa 16. marca 2017 uskutočnilo.

Z ďalšej činnosti muselo byť Najvyššiemu súdu viac ako zrejmé, že v dovolacom konaní som neostal pasívnym a k vyjadreniu prokurátorky k dovolaniu som zaujal svoje stanovisko, čiže prostriedok obrany.

Mám teda za to, že vzhľadom na situáciu ktorá nastala „prílišnou horlivosťou“ Najvyššieho súdu SR boli porušené moje základné práva a Najvyšší súd SR mal použiť iný procesný postup ktorý by bol v súlade so zákonom a judikatúrou tak vnútroštátnou ako aj medzinárodnou. Z uvedeného dôvodu považujem v tejto časti svoju sťažnosť za opodstatnenú.»

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Prerokovanie sťažnosti na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

III.

8. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 5 Tdo 12/2017 zo 16. marca 2017 v podstatnom uviedol:

«Najvyšší súd ako súd dovolací následne skúmal, či má podané dovolanie všetky obsahové a formálne náležitosti, či je prípustné, a či bolo podané oprávnenou osobou a pritom dospel k nasledujúcim záverom:

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolaním možno napadnúť len právoplatné rozhodnutie súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená. V posudzovanom prípade je napadnutým rozhodnutím rozsudok Krajského súdu v Žiline ako súdu odvolacieho. Proti takémuto druhu

rozhodnutia je dovolanie prípustné. Dovolanie bolo podané obvineným [REDACTED] prostredníctvom obhajcu, teda osobou oprávnenou podľa § 369 ods. 2 písm. b/, § 373 Tr. por., na Okresnom súde Martin, t.j. namieste predpokladanom v ustanovení § 370 Tr. por., a v zákonnej 3-ročnej lehote. Dovolanie obvineného však nie je dôvodné.

Dovolací súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. *expressis verbis* vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por.

Obvinený v dovolaní uplatnil dôvod dovolania podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad

odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je potrebné ďalej uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať.

Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

V trestnom konaní platia zákonom stanovené pravidlá pre zisťovanie skutkového stavu veci a pre hodnotenie dôkazov. Podľa nich je potrebné zisťovať skutkový stav veci v rozsahu, ktorý je nevyhnutný pre rozhodnutie. Trestný poriadok nestanovuje žiadne pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti, ani váhu jednotlivých dôkazov. Platí zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadrená v § 2 ods. 12 Tr. por., podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Obvinený v dovolaní nenamietal nesprávnu právnu kvalifikáciu alebo nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia. Obsahom jeho dovolania je posudzovanie

vykonaného dokazovania a z toho plynúcich záverov o nesprávnosti skutkového zistenia. Takéto námietky, smerujúce k hodnoteniu dôkazov spôsobom, ktorý by zodpovedal predstavám obvineného, svojim obsahom nenapĺňajú nielen dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ale ani žiaden iný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poukázať na skutočnosť, že obnova konania bola povolená len do výroku o treste a v tomto rozsahu sa obnovené konanie aj uskutočnilo. Obvinený preto v súčasnom štádiu konania mohol napádať iba správnosť a výšku uloženého trestu, nie výrok o vine, dôkazy vyhodnotené v pôvodnom konaní, ani skutočnosti tvoriace podklad pre rozhodnutie o nepovolení obnovy konania do výroku o vine.

Pokiaľ ide o uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., obvinený nešpecifikoval dôkazy, ktoré mali byť vykonané nezákonným spôsobom. Dovolací súd sa ním preto nezaoberal.

Dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. g/, písm. i/ Tr. por. neboli dané.

Vzhľadom na uvedené najvyšší súd dovolanie obvineného [REDAKOVANÉ] podľa § 382 písm. c/ Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.»

IV.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní rovní. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu

preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07).

11. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

12. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde a pod tento článok spadá tiež právomoc súdov rozhodnúť o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, bod 36], ktoré v sebe zahŕňa princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

13. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov. V zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Zo vzájomnej súvislosti týchto ustanovení vyplýva, že dohovor a judikatúra naň sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväznú výkladovú smernicu pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy základných práv a slobôd zakotvených v druhej hlave ústavy, a tým normujú rámec, ktorý tieto orgány v konkrétnom prípade nemôžu prekročiť (I. ÚS 36/02), a zároveň určujú ten, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (I. ÚS 49/01, I. ÚS 1/03). Rozhodnutiu vo veci samej musí navyše predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie.

14. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je teda – okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) – aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní (III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou rovnosťou zbraní je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na protiargumenty protistrany.

15. Z judikatúry ESĽP vyplýva, že princíp rovnosti zbraní znamená, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v akej je protistrana. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými

d'alšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim (rozsudok ESLP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike body 45 a 46, rozsudok ESLP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike). Inými slovami, z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie odporcu (protistrany v súdnom konaní) právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať, alebo je vhodné inak sa k nemu vyjadriť, v dôsledku čoho je teda len na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či určité stanovisko k vyjadreniu protistrany vyžaduje komentár z jeho strany (rozsudok ESLP z 18. 2. 1997 vo veci Niderost-Huber proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 18990/91, body 27 a 29, rozsudok ESLP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike) a nezáleží pri tom na tom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (rozsudok ESLP z 31. 5. 2001 vo veci K. S. proti Fínsku, rozsudok ESLP z 28. 6. 2001 vo veci F. R. proti Švajčiarsku). Inak povedané, požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESLP chápe skôr formálne, t. j. z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu vrátane ich samotného dopadu na rozhodnutie súdu/orgánu verejnej moci.

16. Z judikatúry ESLP, ako aj z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že rovnosť medzi obvineným (tým, proti ktorému sa vedie trestné konanie, pozn.) a prokurátorom v trestnom konaní je relatívna vzhľadom na rozdiel v ich procesnom a najmä faktickom postavení, ktorý vyplýva z ich rozdielnych funkcií a možností (napr. za prokurátorom stojí štátny aparát a donucovacia štátna moc). Ich rovnosť je potom priliehavejšie vyjadriteľná ako zásada rovnosti zbraní tvoriaca prvok spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru charakterizovaná v judikatúre k dohovoru. Ide o právo, podľa ktorého by každá strana súdneho konania mala mať možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (rozsudok ESLP vo veci De Haes a Gijssels v. Belgicko z 24. 2. 1997, § 53, III. ÚS 186/02).

17. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresnému súdu bolo 20. februára 2017 doručené dovolanie sťažovateľa. V rámci konania o dovolaní okresný súd listom

z 21. februára 2017 postúpil dovolanie sťažovateľa Okresnej prokuratúry Martin a zároveň ju upozornil na možnosť vyjadrenia sa k nemu. Ďalším listom z 23. februára 2017 poslal podané dovolanie sťažovateľa spolu so spisom najvyššiemu súdu, ktorému bol spisový materiál spolu s podaným dovolaním predložený 2. marca 2017. Najvyšší súd prijal 10. marca 2017 prostredníctvom okresného súdu písomné vyjadrenie Okresnej prokuratúry Martin k podanému dovolaniu, ktoré listom zo 14. marca 2017 postúpil na vyjadrenie sťažovateľovi. Najvyšší súd na neverejnom zasadnutí senátu zo 16. marca 2017 prejednal sťažovateľom podané dovolanie, ktoré postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Predmetný spisový materiál bol doručený/vrátený okresnému súdu 22. marca 2017, pričom 24. marca 2017 bolo najvyššiemu súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa k vyjadreniu Okresnej prokuratúry Martin, ktoré listom z 24. marca 2017 bolo vrátené/postúpené okresnému súdu (doručené 29. marca 2017). Z uvedeného je zrejmé, že najvyšší súd prerokoval sťažovateľom podané dovolanie bez jeho vyjadrenia k vyjadreniu Okresnej prokuratúry Martin, resp. nečakal na vyjadrenie sťažovateľa, ktorý postupoval v danej veci promptne a v krátkom čase poskytol svoje vyjadrenie, ktoré aj priamo doručoval najvyššiemu súdu a ktoré najvyšší súd nezohľadnil pri rozhodovaní z dôvodu, že ním nedisponoval. Postup najvyššieho súdu v dovolacom konaní, v ktorom 13. marca 2017 bolo nariadené neverejné zasadnutie konané 16. marca 2017 a 14. marca 2017 najvyšší súd len listom zasiela vyjadrenie Okresnej prokuratúry Martin obhajcovi sťažovateľa na vyjadrenie, bol čisto formalistický, keď z materiálneho hľadiska najvyšší súd svojím postupom výslovne odoprel sťažovateľovi ako strane/protistrane aktívne sa v dovolacom konaní brániť. Ústavný súd v kontexte svojich zistení ešte raz zvyrazňuje, že požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESĽP chápe skôr formálne – z jej hľadiska nie až tak veľmi záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu, ale v samotnej možnosti aktívne sa brániť, čo v okolnostiach veci platí o to viac, že v hre je trestnoprávna represia, ktorá je v podmienkach právneho štátu prostriedkom „ultima ratio“. Predostreté závery tak boli podkladom pre vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavným súdom (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

19. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu. Na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku vyslovenia porušenia práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 12/2017 zo 16. marca 2017 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na nové konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

20. Sťažovateľ v petite podanej sťažnosti požadoval aj priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, ktoré bližšie neodôvodnil. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napr. zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, príp. uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08). Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o zrušení napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, v dôsledku čoho bude tento opätovne v predmetnej veci konať a rozhodovať, ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

21. Ústavný súd riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011) nepovažoval za vhodné ani účelné zaoberať sa ďalšími sťažovateľom predstretými otázkami atakujúcimi skutkové a právne závery vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu (bližšie pozri bod 3.2, pozn.), pretože práve

z dôvodu jeho zrušenia a vrátenia veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie má najvyšší súd nielen možnosť, ale aj povinnosť v rozumne dostatočnej miere vysporiadať sa opätovne aj s námietkami sťažovateľa, ktoré sú predmetom tejto podanej sťažnosti (bod 3.2.) a následne o nich rozhodnúť v rámci dovolacieho konania. V tejto súvislosti ústavný súd podčiarkuje, že predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Z uvedených dôvodov rozhodol tak, ako je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

22. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to za dva úkony právnej pomoci vykonané v roku 2017 v celkovej sume 312,34 € (2 x po 147,33 € a 2 x režijný paušál po 8,84 €). Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

23. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2017

